

Antoni Vercher, un il·lustrador a recordar

El primer terç del segle XX és, al País Valencià, particularment ric en l'aparició d'artistes plàstics, la major part dels quals, víctimes d'una paradoxa, són pràcticament desconeguts. Pintors, dibuixants i escultors, amb obres que només sobreviuen en els papers de les hemeroteques, en col·leccions particulars i inacessibles o en algun racó, polsós per burocràtic, de les pinacoteques i els museus públics.

La política, la guerra, la simple conjuntura en el mercat artístic i l'habitual misèria cultural del país,

Samuel BOSCH

són les causes d'aquest oblit, penós i empobridor.

Hi ha, és clar, Francesc Lozano i Genar Lahuerta, que foren ràpidament integrats.

Hi ha Artur Ballester, tan conegut i tan divulgat quan ja el pintor era més allà que ací. Hi ha, encara, Josep Renau. Però tot això és ben poc, perquè la nòmina era molt més extensa, més matissada i diversa.

Si pensem en Antoni Vercher —el cinquantenari de la mort del qual es compleix ara—, la injustícia és particularment dolorosa. Vercher va morir abans de la guerra i sense connotacions polítiques que el poguessen afectar

directament. No hi ha res que justifique aquest oblit.

Només trenta-quatre anys

Antoni Vercher i Coll va nàixer al barri del Carme de València el 17 de gener del 1900; va morir a la mateixa ciutat el 4 de setembre del 1934, de tifus.

En la seua família era tradició la dedicació arte-

sanal a la pintura de ventalls, llavors de gran vitalitat a València. Estudià a l'Acadèmia de Sant Carles, i durant la carrera va obtenir distints premis. Mentrestant, es guanyava la vida fent de tot: il·lustracions per a la premsa, ventalls, falles, carrosses per a la batalla de flors de la Fira de Juliol. Com la resta dels aspirants a «artista» en aquella època, ací. A l'Acadèmia va conèixer la seua dona, Maria Labrandero, que era escultora. Junts feren la primera exposició, el 1928; el catàleg duia un text de Francesc Almela i Vives.

Almela deia: «Antoni Vercher és un artista de probitat: la probitat no significa que Antoni Vercher confonga l'art amb la burocràcia, vaja col·leccionant terceres, segones i primeres medalles, capte recomanacions per a retratar senyors poderosos... La probitat implica en aquesta avinentesa una penyora d'honradesa artística.»

En efecte, Vercher era un treballador infatigable, allunyat de les tertúlies —només assistia, de tant en tant, a la que mantenien al Cercle de Belles Arts

El pintor, en el seu estudi

Reproducció: Jordi Vicent

LA SEMANA Gráfica

Coberta de *La Semana Gráfica*, on Vercher col·laborà assíduament

PENSAT & FET

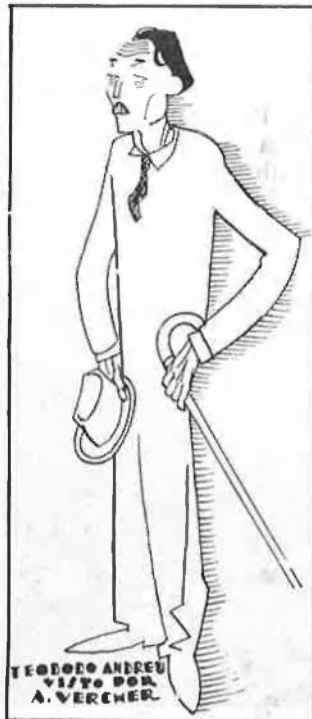

Coberta de la revista *Pensat i Fet*, per a la Fira de Juliol, de València, del 1923

Enric Duran i Tortajada, Josep Sabina, Josep Bolea, Adolf Pizcueta, el mateix Almela, etcètera—. Participà en exposicions a Barcelona i Sevilla, féu una estada a París; ja casat —el 1929— viatjà per Bèlgica i per Castella.

Una obra inexplorada

Vercher volia ser, per damunt de tot, pintor. Però, es deixà la pell fent d'il·lustrador. Féu cobertes, orles, caricatures, dibuixos per a contes i fulletins en tota mena de publicacions: *El Guante Blanco*, *Avant*, *Pensat i Fet*, *Taula de Lletres Valencianes*, *Las Provincias*, *Frutogràfico*, *K.K.O.*, *Nostra Novel·la*, *La Novela Corta*, *Blanco y Negro*, *Flirt*, *Mundial*, *El Folletín*, *La Semana Gráfica*, etcètera. Féu també cartells publicitaris (del xampany Mussel, de la naviera Mac Andrews, de les falles, de la Fira de Juliol), a més de calendaris i auques. Intervingué en decorats d'obres teatrals, com el desconegut *Lenin*, de Josep Bolea, estrenat en 1932 amb una traducció d'Alme-

la. Dissenyà mobles d'un gust plenament *eco* en l'estructura, atenuat amb la introducció de pintures sobre la fusta. Com a grafista, Vercher és un observador irònic i destre, ràpid de reflexos, sovint brillant.

I hi ha també els quadres, la pintura: els paisatges, les escenes de gè-

nera, els retrats. De molts, no en sabem més que el títol, i encara gràcies a una puntual biografia feta per Almela, poc després de morir el pintor.

Vercher va seguir una evolució molt natural: de tractaments acadèmics, a pintures en què els personatges apareixen totalment contrastats i definits amb una certa amargor. Els dibuixos i les caricatures podrien servir molt bé de contrapunt i d'explicació per a aquest canvi. Si de pas miràvem Solana, potser entendriem alguna cosa més, però caldria anar més lluny. Dels artistes valencians d'aquella època, no en sabem pràcticament res: que llegien, com miraven, que els ensenyaven a l'Acadèmia.

La voluntat, quasi literària, de forçar l'expressió apareix perfectament clara en obres com *Llauradores i currutacos*, *Un casament en la Ribera*, *Els germanets dels pobres*, on el decorativisme queda espectacularment rebentat amb la inclusió de figures gens amables que marquen el contrast. Segons Almela,

l'humorisme de Vercher era un «humorisme autèntic, a on la rialla ix de la tragèdia». I això és aplicable als dibuixos, però també a la pintura, on, en alguns casos, la tragèdia desplaça qualsevol intenció irrisòria.

Una oportunitat

Cinquanta anys després de la seua mort, Vercher segueix sent un desconegut. L'aniversari hauria de servir per a materialitzar-se en una forma o altra de descobriment: una exposició, una edició de part dels dibuixos...

Tot el que es faça per impedir aquests silencis sospitosos sobre l'obra d'artistes remarcables és educar el país. Vercher era valencianista i tenia la mateixa ideologia liberal del grup d'amics entre els quals es va moure, els qui el 1930 tractaven d'organitzar el valencianisme d'esquerra. És un punt importat més a destacar, un aspecte més en què cal aprofundir, a l'hora de dur a cap un estudi i una difusió que ja són indispensables.